

O p o n e n t s k ý p o s u d e k

Předmět posudku: Doktorská disertační práce „Biosférické rezervace v kontextu krajinné ekologie“

Autor práce: PhDr. Drahomíra Kušová

Školitel: RNDr. Jan Květ, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Přírodovědecká fakulta

Posudek vypracoval: prof. Ing. Jaroslav Macháček, CSc., Národohospodářská
fakulta, Vysoká škola ekonomická v Praze

Konání obhajoby: 12.1.2016

Oponovaná disertační práce spadá do širšího tematického rámce, který tvoří současný výzkum v oblasti krajinné ekologie. Předmětem zkoumání jsou funkce biosférických rezervací a inovativní možnosti, jež tyto rezervace nabízejí z hlediska ochrany přírody a krajiny. Tyto možnosti se v práci analyzují především na základě poznatků plynoucích z porovnání tří modelů působnosti a vnitřního uspořádání biosférické rezervace.

Jako modelové území, pro potřeby studie zpracované do podoby případové studie byla zvolena biosférická rezervace Šumava, územní celek, k němuž se vztahuje řada autorčiných dřívějších publikací a výzkumných projektů. Výchozím postulátem je zde sladění zájmů ochrany přírody s místním socioekonomickým vývojem, což lze v případě velkoplošného chráněného území považovat za explicitní záměr, jehož realizace vyžaduje odpovídající institucionální strategii a nástroje. Hlavním cílem práce je analyzovat fungování biosférické rezervace z hlediska s ní spojeného inovačního potenciálu a zhodnotit vývoj jejích funkcí na pozadí teorie adaptace, jedné z teorií Roberta Mertona.

Pojetí práce vychází z její specifické struktury, sdružující vstupní, výkladovou část, tvořící zhruba polovinu práce a část přílohovou, zahrnující z větší části čtyři vybrané autorčiny klíčové publikace. Všechny tyto publikace představují články v zahraničních vědeckých časopisech. Vhodným způsobem rozšiřují a doplňují poznatky uvedené v první části a tvoří významnou součást celého materiálu.

Jak z její struktury, tak i z textu je patrné, že vstupní část má povahu určité syntetické studie, kvintesence poznatků, podstatných pro zpracovávanou tematiku,

opírající se o výsledky výzkumu autorky i týmů, v nichž působila. Jejím těžištěm je právě kapitola shrnující a charakterizující tyto výsledky. Nicméně tato část zahrnuje také obsažný úvod (str. 8 – 20), jehož účelem je jednak upozornit na teoretické zdroje, na základě kterých byl výzkum koncipován a také vyjádřit jejich vliv na vývoj metodologie v dané odborné oblasti. Přináší rovněž zhodnocení dosavadního pojetí managementu velkoplošných chráněných území i změn ve sféře ochrany přírody, ve vztahu k biosférickým rezervacím.

Vývoj v modelovém území a současnou situaci v něm (kapitola 3) charakterizuje autorka především podle vlastních prací či studií týmu, k němuž příslušela. Soustřeďuje se na takové jeho atributy, které jsou podstatné pro interpretaci výsledků výzkumu, obsažené v následné, čtvrté kapitole. V ní tyto výsledky slouží ke srovnání tří reálně uskutečnitelných přístupů či modelů vyjadřujících různá uspořádání institucionálních faktorů, zajišťujících naplňování funkcí biosférické rezervace, při aplikaci získaných poznatků na biosférickou rezervaci Šumava. Závěr zmíněné kapitoly (str.35) přináší zhodnocení provedeného srovnání i významu realizovaného výzkumu pro postupné pronikání konceptu biosférické rezervace do místního sociokulturního prostředí a pro podporu výše připomenutého dosahování souladu mezi ochranou přírody a rozvojovými záměry.

Velmi cenná je i diskuse k poznatkům a problémům souvisejícím s realizovaným výzkumem a celkový závěr (kapitola 5). Tato část osahuje množství odkazů nejen na autorčiny práce, ale na další relevantní publikace, domácí i zahraniční. V závěru diskuse autorka prezentuje, ve vztahu k velkoplošným územním celkům s režimem ochrany přírody, svoje chápání a pojetí biosférické rezervace jako nástroje k vytváření udržitelné krajiny, s důrazem na její multifunkčnost.

Jak možno usuzovat z přehledu použité literatury, předkládaná studie, stejně jako s ní spojené již publikované autorčiny práce se opírají o velmi rozsáhlý okruh referenční literatury a dokumentace. Výběr zdrojů pro zpracování dané tematiky je bezesporu dostatečně reprezentativní, jejich využití účelné. V práci se nevyskytují popisné úseky, které by nebyly funkční z hlediska analytických záměrů nebo byly redundantní.

Po formální stránce práce nepostrádá žádné podstatné náležitosti. (Pouze absence stránkování u první publikace v příloze 6 – jde zřejmě o separát - může poněkud ztížit orientaci v tomto úseku.) Je pojata způsobem, umožňujícím získat výsledky použitelné v teorii i v praxi a také pro účely dalšího výzkumu. Její struktura

je utvářena tak, aby vyhovovala tomuto záměru. Studie se vyznačuje vyvážeností, pokud jde o její teoretické, metodologické, analytické a syntetické součásti. Splňuje záměr zahrnout do zkoumání podstatné součásti dané problematiky způsobem, umožňujícím dospět k finálním poznatkům syntetické povahy, opírajícím se o autorčiny předchozí publikační aktivity. Možno konstatovat, že práce je obohacující nejen pro odbornou komunitu působící v dané sféře, ale představuje zdroj poznání a inspirace také pro širší vrstvy zainteresované veřejnosti.

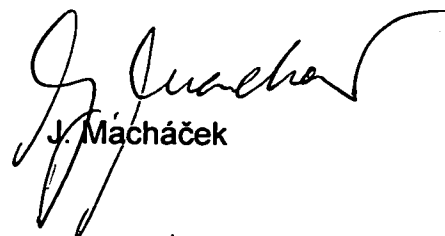
Protože vybrané publikace autorky jsou zařazeny do přílohového dílu (příloha č. 6) a v textu předchozí výkladové části nejsou explicitně vymezeny její věcné vazby na tyto publikace, navrhuji, aby autorka při ústní obhajobě věnovala vztahům mezi oběma součástmi práce pozornost.

Z á v ě r p o s u d k u :

Hodnocená disertační práce svědčí o značném zájmu autorky o danou tematiku, o její významné, dlouhodobé a systematické účasti na příslušně orientovaném výzkumu, o velkém objemu kvalitní práce, která byla v souvislosti se zkoumáním problematiky z její strany vynaložena, stejně jako o jejích schopnostech soustředit, zpracovat, analyticky a interpretačně využít rozsáhlou literaturu a podkladové materiály. Práce obohacuje poznatkový fond, týkající se zpracovávané tematiky a je významným přínosem z hlediska rozšiřování poznání v daných odborných oblastech. Studie nesporně splňuje požadavky kladené na disertační práci.

Doporučuji ji k obhajobě před příslušnou komisí a v případě úspěšné ústní obhajoby navrhuji udělení titulu Ph.D.

V Praze 4. 1. 2016

J. Macháček

Oponentský posudok

Dizertačná práca: PhDr. Drahomíra Kušová:
„Biosférické rezervácie v kontextu krajinné ekológie
(Prípadová štúdie Biosférické rezervácie Šumava)“

v zmysle Zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o zmene doplnení ďalších zákonov

Dizertačná práca obsahuje 57 strán textu vrátane zoznamu použitej literatúry. Prílohy obsahujú: Zoznam analyzovaných publikácií, impaktový citačný ohlas riešenej problematiky, kópiu dokumentu „Zriaďovací listina Biosférické rezervácie Šumava“, kópiu dokumentu „Memorandum o vzájomnej spolupráci na podporu Biosférické rezervácie Šumava“, kópiu dokumentu „Stanovisko Českého komitétu MaB k Memorandu“ a úplný text 4 vybraných kľúčových publikácií k téme dizertácie, ktoré uverejnila predkladateľka ako autorka, resp. spoluautorka v troch vedeckých periodikách a jednej monografii.

Aktuálnosť zvolenej témy

Medzinárodná konferencia, ktorá sa konala v španielskej Seville roku 1995 otvorila pre Svetovú sieť biosférických rezervácií (BR) novú éru. Akcie, ktoré sa na tomto stretnutí dohodli, sa zakotvili v „Sevilskej stratégii“ a v „Štatutárnom rámci svetovej siete biosférických rezervácií“. Oba tieto dokumenty schválila Všeobecná konferencia UNESCO v roku 1995. „Madridský akčný plán“, dohodnutý na 3. Svetovom kongrese biosférických rezervácií v Madride vo februári 2008, staval na „Sevilskej stratégii“. Jeho cieľom bolo realizovať strategické výhody sevilských nástrojov a dosiahnuť, aby biosférické rezervácie boli hlavnými medzinárodne určenými oblasťami udržateľného rozvoja v 21. storočí. Je zrejmé, že hodnota biosférických rezervácií (BR) je koncepcne vyššia ako hodnota chránených území. Vedci, prax zaoberajúca sa plánovaním alebo politikou, ako aj miestne komunity ju prijali s očakávaním, že prinesie cenné poznatky a skúsenosti súvisiace so zachovaním biodiverzity a spoločenského a hospodárskeho vývoja v mene blaha ľudstva. Ťažisko je v príprave modelov globálnej, národnej a miestnej udržateľnosti, kde BR môžu slúžiť ako školiace miesta pre profesionálov v oblasti politiky, rozhodovania, výskumu, vedy, hospodárenia, praxe a pre zúčastnené osoby na úrovni miestnych komunít v ich vzájomnej spolupráci pri prenášaní globálnych zásad udržateľného rozvoja do relevantných miestnych podmienok.

Záujem autorky dizertačnej práce o sledovanie biosférickej rezervácie z pohľadu krajinné ekológie v uvedených kontextoch možno preto hodnotiť ako počin, ktorý prispieva k rozšíreniu poznatkov krajinnéekologického a širšie koncipovaného environmentalistického výskumu, vrátane jeho sociálno-vedných aspektov. Zvolená téma je mimoriadne bádateľsky zaujímavá a aktuálna nielen z hľadiska dynamiky BR Šumava, ale aj z hľadiska diskusie o viacerých relevantných teoreticko-metodologických problémoch. Z uvedených aspektov je možné hodnotiť spracovanú tému dizertačnej práce ako významnú a aktuálnu.

Splnenie vytýčených cieľov dizertačnej práce

Cieľom práce je podľa autorky v definovanom teoreticko-metodologickom rámci popísať a analyzovať reálne fungovanie biosférickej rezervácie Šumava, ktoré je prezentované ako inovatívny prístup v integrovanej ochrane prírody, resp. krajiny. Dalším cieľom bolo interpretovať zmeny jej role cez prizmu (najmä v sociologickom výskume používanej) Mertonovej teórie adaptácie vychádzajúcej z predpokladu, že existuje určitá typológia sociálneho adaptačného správania hlavných aktérov. Hlavný cieľ dizertácie sa jej autorke podarilo úspešne naplniť. Práca poskytuje dostatočne plastický obraz o ochrane krajiny a manažmente veľkoplošných chránených území a o biosférickej rezervácii ako inovatívnom nástroji uplatňovania integrovanej ochrany prírody, resp. širšie chápanej prírodnej i kultúrnej krajiny. Úspešne sa vysporiadala aj s interpretáciou zmien úloh BR v intenciách Mertonovej teórie. Aplikácia uvedenej metódy jej umožnila identifikovať zmenu adaptačnej stratégie, kedy inovácia bola nahradená konformitou.

Zvolené metódy spracovania

Autorka v dizertačnej práci vhodne použila dostatočne primeraný súbor kvantitatívnych a kvalitatívnych metód a techník, ktoré zodpovedajú štandardným aplikáciám v krajinnej ekológii a environmentálne orientovaným vedným disciplínam. Ako ťažiskovú metódu použila prípadovú štúdiu, ktorá je metódou bežne používanou vo viacerých (najmä spoločenskovedných) disciplínach. Vychádza z predpokladu, že dôkladné preskúmanie jedného prípadu napomôže porozumieť podobným prípadom. Nazdávam sa, že sa nechala inšpirovať prípadovými štúdiami organizácií a inštitúcií, v ktorých sa študujú implementácie programov a intervencií, kultúra organizácií, procesy zmien a adaptácií a kde sa hľadajú najvhodnejšie vzorce správania, zavedenie určitého typu riadenia, evaluácie a adaptácie. V zmysle R. K. Yina (2009) ide o exploratórnu štúdiu, ktorá má za cieľ preskúmať štruktúru prípadu a vzťahy, ktoré tu pôsobia, príp. definovať hypotézy a otázky, navrhnúť teóriu a pripraviť podklady pre ďalší výskum. V longitudinálnom výskume, ktorý hľadal odpovede na otázku - aký je vzťah medzi ochranou prírody a sociálno-ekonomickým rozvojom v BR Šumava, úspešne uplatnila jednotnú stratégiu triangulácie, kde sa kombinovali kvantitatívne a kvalitatívne metódy zberu a spracovania empirických dát.

Výsledky a nové poznatky práce

Autorke dizertácie sa podarilo v práci poukázať na nové teoreticko-metodologické východiská krajinno-ekologického výskumu, zameraného na efektívne fungovanie biosférických rezervácií v rámci medzinárodného programu UNESCO MaB (Človek a Biosféra).

Mimoriadne cenné poznatky prináša analýza troch inštitucionálnych modelov biosférickej rezervácie (Prvý - založený na afilácii biosférickej rezervácie štátnou správou, druhý - ad-hoc sieť projektov a s nimi spojených aktérov, tretí - založený na definovanej spolupráci dvoch hlavných aktérov v území – Správy NP a CHKO Šumava a Regionálnej rozvojovej agentúry Šumava). Poznatkom je (podobne ako na Slovensku a v niektorých ďalších krajinách), že nezávisle na inštitucionálnej afilácii bol koncept biosférickej rezervácie využívaný ako "postmoderná tekutá štruktúra". Poukazuje to na skutočnosť, že nejasné definovanie postavenia BR z hľadiska právnych predpisov na jednej strane vytvára tlak na flexibilitu zúčastnených aktérov, na druhej strane limituje efektívne fungovanie BR a napĺňovanie jej poslania.

Hodnotné poznatky získané štúdiom problematiky biosférických rezervácií v interpretácii autorky evokujú dôležité záverečné úvahy o potrebe nových krajinnno-ekologických prístupov pri hľadaní vhodných spôsobov ochrany jedinečnej prírodnej i kultúrnej krajiny spojených predovšetkým s participatívnym manažmentom chránených území a efektívnym manažmentom dlhodobo udržateľných funkcií krajiny.

Prínos pre ďalší rozvoj vedy a spoločenskej praxe

Dizertačná práca z viacerých hľadísk predstavuje cenný prínos k riešeniu študovanej problematiky. Transdisciplinarita, príznačná pre posudzovanú prácu, implikuje výskumnú stratégiu, ktorá prekračuje hranice viacerých disciplín a vytvára komplexný (holistický) prístup. Autorka efektívne uplatnila tento prístup vo výskumnej činnosti orientovanej na udržateľný rozvoj v biosférických rezerváciách, ktorý je zameraný na problémy viacerých oborov.

Významným prínosom je akcent na potrebu intenzívne skúmať (aj z pohľadu krajinnnej ekológie) sociálno-ekonomickú a kultúrnu zložku vo vzťahu človek – biosféra.

Domnievam sa, že poznatky uvedené v práci (a zároveň publikované v prestížnych odborných periodikách a monografiách) môžu byť cennou inšpiráciou nielen pre krajinnno-ekologický, ale aj pre geografický, sociologický, príp. sociálno-antropologický environmentálne orientovaný výskum.

Poznatky získané výskumom v rámci dizertácie predstavujú aj prínos pre spoločenskú prax. Niektoré z nich boli (resp. by mohli byť) využité ako vhodné podnety pre spracovanie akčných plánov, stratégií, príp. územno-plánovacej dokumentácie pre územia biosférických rezervácií.

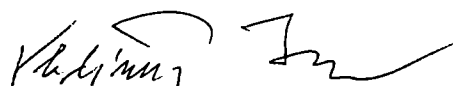
Poznámka

Autorka používa v práci množstvo termínov nielen z krajinnnej ekológie a príbuzných odborov, ale aj terminológiu spojenú s biosférickými rezerváciami programu UNESCO MaB. Niektoré z nich sú v práci dostatočne vysvetlené, niektoré by si zaslúžili podrobnejší výklad. Za týmto účelom bolo azda možné do práce zaradiť krátku kapitolu „terminologický slovník“, ktorá by čitateľom umožnila lepšiu orientáciu.

Záver

Na základe komplexného hodnotenia práce PhDr. Drahomíry Kušovej možno konštatovať, že jej práca je prínosom z hľadiska viacerých aktuálnych krajinnnoekologických poznatkov. "Teoreticko-metodologické uchopenie" inovovaného konceptu biosférických rezervácií spojeného predovšetkým s participatívnym manažmentom veľkoplošných chránených území a manažmentom dlhodobo udržateľných funkcií krajiny je kvalifikované. V empirickej rovine za evidentný prínos možno považovať hlbšie poznanie špecifik fungovania BR Šumava a viacerých faktorov, ktoré ovplyvňujú jej štruktúru, vývoj a manažment. Práca potvrdzuje vedeckú vyzretosť a veľmi dobrú schopnosť autorky zvládnuť základné teoreticko-metodologické a metodické postupy vedeckej analýzy a syntézy a vhodne ich aplikovať vo výskume.

Na základe celkového hodnotenia odporúčam prácu PhDr. Drahomíry Kušovej „Biosférické rezervace v kontextu krajinné ekologie (případová studie Biosférické rezervace Šumava)“ na obhajobu. V prípade úspešného priebehu obhajoby dizertačnej práce **odporúčam udeliť akademický titul "doktor" ("Ph.D.")** v rámci odboru „aplikovaná a krajinná ekologie“ programu doktorského štúdia „ekologie a ochrana prostředí“.

V Bratislave 4. 1. 2016

Posudek na disertační práci PhDr. Drahomíry Kušové

Biosférické rezervace v kontextu krajinné ekologie

Předložená disertační práce navazuje na autorčinu dlouholetou vědeckou práci a výzkumu daného tématu, což umožňuje formu textu, který shrnuje a komentuje tento výzkum a odkazuje na publikace a projekty, z nichž práce vychází. Autorka se problematice sociálně ekonomických aspektů ochrany přírody na Šumavě věnuje již přes 20 let a její publikační činnost z období posledních 10ti let je zaměřena právě na biosférickou rezervaci Šumava, jak vidíme ze seznamu publikací. Čtyři klíčové publikace z období posledních pěti let, jsou uvedeny v příloze v plné verzi.

Vlastní text práce, který má 43 stránek, vychází z výsledků 11 grantů a 17ti analyzovaných publikací uvedených v příloze č.1. Práce je psaná velmi fundovanou formou a je členěna do 5ti kapitol. V teoretické části autorka uvádí historii definic a přístupů k disciplíně krajinné ekologie. Zmiňuje i českou školu krajinné ekologie, která je, bohužel, v cizině málo známá, protože byla psána česky. Oceňuji autorčinu schopnost na 12ti stranách podat erudovaný přehled vývoje krajinné ekologie z hlediska začlenění sociálního rozměru. Tato stručná forma vyžaduje hlubokou znalost a velmi dobrou orientaci v dané problematice. Oceňuji rovněž popis nových dimenzí současných teoretických přístupů ke krajinné ekologickému výzkumu, z nichž mnohé jsou využity v disertační práci. Seznam odborné literatury, z níž práce čerpá v teoretické rovině, je velice obsáhlý, má 14 stran a z toho dvě třetiny jsou publikace zahraniční.

V cíli práce je popsána Mertonova teorie adaptace, v rámci níž jsou v práci interpretovány změny v Biosférické rezervaci Šumava, od roku 1990, kdy byla rezervace založena. Řešený problém v obecné rovině je obsažen v otázce uvedené na straně 15 “jak sladit relativně nové, celosvětové paradigma ochrany biodiversity s historicky se vyvinuvšími lokálními formami a praktikami využívání území.”

Výzkum biosférické rezervace na Šumavě pracoval s novými metodami krajinné ekologie. V longitudinálním výzkumu, který hledal odpovědi na obecnější otázku - jaký je vztah mezi ochranou přírody a socioekonomickým rozvojem na Šumavě, se uplatňovala jednotná strategie triangulace, která kombinovala kvantitativní a kvalitativní metody sběru. Prováděný longitudinální výzkum měl iterativní charakter naplňující schéma akčního výzkumu, který zahrnuje spolupráci vědeckého týmu s místní komunitou, která je zdrojem informací i uživatelem výsledků.

Výsledky vycházejí z celkem 11ti vědeckých projektů, v nichž byla autorka členem týmu, a jsou rozděleny do tří logických částí podle časové a logické posloupnosti výzkumu. V případě Biosférické rezervace Šumava byly analyzovány tři institucionální modely managementu oblasti: hierarchický, model horizontálních sítí a územně definovaný model managementu.

V první části výsledků nazvaného „Možnosti státní správy“, jsou analyzovány tři funkce, které naplňují koncept biosférické rezervace v kontextu s možnostmi státní správy. Jsou zde analyzovány restriktivní a kompenzační metody správy biosférické rezervace. Tato část vychází mimo jiné i z projektu, který srovnával tři biosférické rezervace na území ČR-Šumavu, Křivoklátsko a Třeboňsko. Myslím, že by bylo zajímavé uvést více informací, které

se týkají výsledků tohoto srovnání, z nichž bychom se dozvěděli i o fungování a možnostech státní správy Třeboňské a Křivoklátské biosférické rezervace.

Druhá část výsledků „Ad-hoc síť projektů a aktérů“ opouští hierarchický model managementu biosférické rezervace a nahrazuje ho modelem založeným na principu horizontálních sítí aktérů, kde kromě představitelů ochrany přírody je zahrnuto co možná největší množství klíčových hráčů území. Jak autorka uvádí, projekt vyprodukoval praktické výsledky a přispěl i velkým dílem k diskusi o významu biosférické rezervace v šumavském regionu. Skutečnost, že výsledky projektu byly použity i ve spolupráci s Bavorskem, ačkoli mezinárodní projekt, z něhož analýza vychází, zahrnoval biosférické rezervace – Babia Gora v Polsku, Aggtelek v Maďarsku, potvrzuje význam této části výzkumu, pokud jde o jeho zobecnění a praktickou využitelnost. Podobně jako v předchozí části výsledků bych uvítala, kdyby autorka v textu uvedla i některé další výstupy z této části projektu, týkající se Maďarska a Polska, šlo by nesporně o obohacení poznatků o biosférické rezervaci a jejím fungování z pohledu sítě aktérů.

V třetí části, týkající se výsledků nazvané „Model sdílené zodpovědnosti“, prezentuje autorka proces implementace nového institucionálního modelu biosférické rezervace, který je založen na přenesení odpovědnosti z instituce ochrany přírody na regionální instituci při zachování participativního modelu řízení. Jednou z metod výzkumu byl i workshop, který umožnil aktérům žijícím v území najít společný model managementu odpovídající ekonomickému rozvoji i zájmům ochrany přírody. Jako výsledná aktivita, která se ukázala být nejlepší pro dané území, byl vyhodnocen udržitelný turismus.

V části závěry a diskuse autorka shrnuje, že ve zkoumaném období (1995 – 2013) bylo možné, při pokusu o praktickou aplikaci konceptu biosférické rezervace UNESCO na Šumavě, pozorovat dvě zásadní události. První z nich byla snaha nahradit (nebo alespoň doplnit) stávající pevnou strukturu státní správy s jasně danou hierarchií distribuce moci, strukturou síťovou. Druhou událostí bylo nahrazení ad-hoc síťové struktury „hybridním“ modelem založeným na jednoznačně definované spolupráci Správy NP a CHKO Šumava a Regionální rozvojové agentury Šumava. Biosférická rezervace, původně asociovaná se správou chráněného území byla institucionálně „přesunuta“ a byla začleněna do organizační struktury regionální rozvojové agentury. Tím byl etablován územně definovaný model managementu, který je založen na principu sdílené zodpovědnosti za rozvoj daného území. Tento model umožnil integraci všech aktérů v území, pokud jde o společné rozvojové cíle včetně ochrany přírody. Z hlediska Mertonovy metody adaptace došlo k posunu od inovace ke konformitě, tedy sjednocení kulturních záměrů společnosti s postoji a vnímáním místní komunity.

Nesporný přínos práce autorky spatřuji především v následujících třech skutečnostech:

- o Dlouhodobost výzkumu (od roku 1995) zaměřeného na stejnou problematiku a územím, umožňující odhalit souvislosti změn managementu ochrany přírody a rozvoje území v časové perspektivě.
- o Aplikace triangulačního přístupu, použití kombinace různých metod, kvalitativních a kvantitativních metod, akční metody, které umožňují komplexní pohled na zkoumanou realitu. V neposlední řadě je to i aplikace Mertonovy adaptační strategie na integrovaný management biosférické rezervace.

- Mezinárodní srovnání řešené problematiky.

Připomínky:

Vzhledem k charakteru textu předkládané práce, který shrnuje složitou a dlouhodobě sledovanou problematiku biosférické rezervace jako specifického typu managementu, je pochopitelné, že mnoho odborných pojmů a také podrobností výzkumu není v textu uvedeno. Domnívám se, že kvalitu této velmi erudované práce by ještě zvýšilo, kdyby :

- V příloze byla uvedena plná textová verze všech 17ti analyzovaných publikací, jejichž seznam je uveden v příloze č.1.
- V textu bylo ještě častěji odkazováno na vlastní publikační výstupy svázané s konkrétními projekty, které jsou pak uvedeny souhrnně v příloze č.1
- Byl v textu uveden počet biosférických rezervací na území ČR a v teoretické části byl stručně zmíněn rozdíl mezi různými formami ochrany přírody a krajiny (biosférickou rezervací, CHKO, Národním parkem).

Shrnutí a závěr

Práce svědčí o dlouholetém výzkumu erudované autorky, která se 20 let zabývá tematikou managementu chráněných území ze sociálního hlediska a to na konkrétním příkladu Šumavy. Ačkoli se práce týká případové studie konkrétního území biosférické rezervace, její výsledky přesahují regionální rozměr. Svědčí o tom i 21 impaktovaných, většinou zahraničních publikací (uvedených v příloze č.2), které citují řešenou problematiku. Zahraniční citace svědčí nejen o závažnosti řešené problematiky, ale také o kvalitě vědeckých výzkumů, z nichž disertační práce vychází a které jsou v práci prezentované.

Otázky:

- 1) Autorka uvádí, že předložená práce vznikla díky projektu GAČR P404/11/0354 "Protected Areas – Social Deal on Nature Protection", vzhledem k tomu, že práce vychází z 11ti projektů, zajímalo by mě, jakou specifickou roli má tento projekt.
- 2) V managementu biosférické rezervace hraje velkou roli místní populace a její vnímání ochranných opatření. Jaká je obecně role kulturního kapitálu v regionálním rozvoji?
- 3) Existuje nějaký vztah mezi Úmluvou o biodiverzitě, přijaté na Summitu Země v Riu de Janeiru v roce 1992 a programem UNESCO Man and Biosphere, v rámci kterého byly definovány biosférické rezervace?
- 4) V textu je zmiňováno antropocentrické chápání přírody, co znamená tvrzení, že žijeme v epoše Antropocénu ?

Závěr:

Na závěr mohu konstatovat, že práce PhDr. Drahomíry Kušové splňuje požadavky kladené na disertační práci. Doporučuji práci přijmout k obhajobě, a udělit autorce titul PhD.

V Českých Budějovicích dne 3.1.2016

Doc. Ing. Eva Cudlínová, CSc.

E. Cudlínová

Ekonomická fakulta Jihočeské Univerzity, Studentská 13, 37005 České Budějovice